

LEGE Nr. 105 din 22 septembrie 1992
cu privire la reglementarea raporturilor de drept internațional privat
EMITENT: PARLAMENTUL
PUBLICAT ÎN: MONITORUL OFICIAL NR. 245 din 1 octombrie 1992

Parlamentul României adoptă prezenta lege.

CAP. 1

Dispoziții generale

ART. 1

Prezenta lege cuprinde:

a) norme pentru determinarea legii aplicabile unui raport de drept internațional privat;

b) norme de procedură în litigii privind raporturi de drept internațional privat.

În înțelesul prezentei legi, raporturile de drept internațional privat sînt raporturile civile, comerciale, de muncă, de procedură civilă și alte raporturi de drept privat cu element de extraneitate.

ART. 2

Străinii sînt asimilați, în condițiile legii, în drepturi civile cu cetățenii români în tot ce privește aplicarea dispozițiilor prezentei legi.

Asimilarea se aplică și în beneficiul persoanelor juridice străine.

ART. 3

Cînd determinarea legii aplicabile depinde de calificarea ce urmează să fie dată unei instituții de drept sau unui raport juridic, se ia în considerare calificarea juridică stabilită de legea română.

ART. 4

Dacă legea străină, determinată potrivit dispozițiilor ce urmează, retrimite la dreptul român, se aplică legea română, afară de cazul în care se prevede în mod expres altfel.

Retrimiterea făcută de legea străină la dreptul altui stat este fără efect.

ART. 5

În cazul în care legea străină aparține unui stat în care coexistă mai multe sisteme legislative, dreptul acelui stat determină dispozițiile aplicabile.

ART. 6

Aplicarea legii străine este independentă de condiția reciprocității, afară numai dacă dispozițiile ce urmează sau legi speciale nu prevăd altfel.

În cazul în care se cere condiția reciprocității de fapt, îndeplinirea ei este prezumat pînă la dovada contrară. Dovada se solicită Ministerului Justiției, care stabilește situația reală, prin consultare cu Ministerul Afacerilor Externe.

ART. 7

Conținutul legii străine se stabilește de instanța judecătorească prin atestări obținute de la organele statului care au edictat-o, prin avizul unui expert sau un alt mod adecvat.

Partea care invocă o lege străină poate fi obligată să facă dovada conținutului ei.

În cazul imposibilității de a stabili conținutul legii străine, se aplică legea română.

ART. 8

Aplicarea legii străine se înlătură:

a) dacă încalcă ordinea publică de drept internațional privat român;

b) dacă a devenit competent prin fraudă.

În cazul înlăturării legii străine, se aplică legea română.

ART. 9

Drepturile cîștigate în străinătate sînt respectate în România, afară numai dacă sînt contrare ordinii publice de drept internațional privat român.

ART. 10

Dispozițiile prezentei legi sînt aplicabile în măsura în care convențiile internaționale la care România este parte nu stabilesc o altă reglementare.

CAP. 2

Persoanele fizice

Secțiunea I

Statutul persoanei fizice

ART. 11

Starea, capacitatea și relațiile de familie ale persoanei fizice sînt cîrmuite de legea sa națională, afară numai dac, prin dispoziții speciale, nu se prevede altfel.

ART. 12

Legea națională este legea statului a cîrui cetățenie o are persoana în cauză. Determinarea și proba cetățeniei se fac în conformitate cu legea statului a cîrui cetățenie se invocă.

Legea națională a cetățeanului român care, potrivit legii străine, este considerat că are o altă cetățenie, este legea română.

Legea națională a străinului care are mai multe cetățenii este legea statului unde își are domiciliul sau, în lipsă, reședința.

Dacă o persoană nu are nici o cetățenie, se aplică legea domiciliului sau, în lipsă, legea reședinței ei.

ART. 13

Începutul și încetarea personalității sînt determinate de legea națională a fiecărei persoane.

ART. 14

Numele persoanei este cîrmuit de legea sa națională.

Ocrotirea împotriva actelor de încălcare a dreptului la nume, sîvîrite în România, este asigurată potrivit legii române.

ART. 15

Apartenența unei persoane la o nouă lege națională nu aduce atingere majoratului dobîndit potrivit legii care îi era anterior aplicabilă.

ART. 16

Condițiile, efectele și anularea unei hotărîri prin care se constată moartea prezumată, absența sau dispariția, precum și prezumțiile de supraviețuire sau de moarte sînt cîrmuite de ultima lege națională a persoanei dispărute. Dacă această lege nu poate fi identificată, se aplică legea română.

ART. 17

Persoana care, potrivit legii naționale sau legii domiciliului său, este lipsită de capacitate sau are capacitate de exercițiu restrîns, nu poate să opună această cauză de nevaliditate celui care l-a socotit, cu bună credință, ca fiind deplin capabil în conformitate cu legea locului unde actul a fost întocmit.

Această regulă nu se aplică actelor juridice referitoare la familie, moștenire și transmiterea imobilelor.

Secțiunea a II-a

Căsătorie și divorțul

ART. 18

Condițiile de fond cerute pentru încheierea căsătoriei sînt determinate de legea națională a fiecăruia dintre viitorii soți.

Dacă una dintre legile străine astfel determinat prevede un impediment la căsătorie care, potrivit dreptului român, este incompatibil cu libertatea de a încheia o căsătorie, acel impediment va fi înlăturat ca inaplicabil în cazul în care unul dintre viitorii soți este cetățean român și căsătorie se încheie pe teritoriul României.

ART. 19

Forma încheierii căsătoriei este supusă legii statului pe teritoriul căruia se celebrează.

Căsătorie unui cetățean român aflat în străinătate poate fi încheiată în fața autorității locale de stat competente ori în fața agentului diplomatic sau funcționarului consular fie al României, fie al statului celui alt viitor soț.

Căsătorie care se încheie în fața agentului diplomatic sau funcționarului consular al României este supusă condițiilor de formă a legii române.

ART. 20

Relațiile personale și patrimoniale dintre soții sunt supuse legii naționale comune, iar în cazul în care au cetățenii deosebite, sunt supuse legii domiciliului lor comun.

Legea națională comună sau legea domiciliului comun al soților continuă să reglementeze efectele căsătoriei în cazul în care unul dintre ei își schimbă, după caz, cetățenia sau domiciliul.

În lipsă de cetățenie comună sau de domiciliu comun, relațiile personale sau patrimoniale dintre soții sunt supuse legii statului pe teritoriul căruia au ori au avut reședința comună sau cu care întrețin în comun cele mai strânse legături.

ART. 21

Condițiile de fond cerute pentru încheierea convenției matrimoniale sunt cele stabilite de legea națională a fiecărui dintre viitorii soți.

Regimul și efectele convenției matrimoniale sunt cîrmuite de legea aleasă prin acord de către viitorii soți, iar în lipsă, de legea prevăzută de [art. 20](#).

Aceeași lege stabilește dacă este posibil modificarea sau înlocuirea convenției matrimoniale în timpul căsătoriei. Modificarea sau noua convenție matrimonială nu poate aduce prejudicii terților.

ART. 22

Divorțul este cîrmuit de legea aplicabilă potrivit [art. 20](#).

Dacă legea străină, astfel determinată, nu permite divorțul ori îl admite în condiții deosebit de restrictive, se aplică legea română, în cazul în care unul dintre soți este, la data cererii de divorț, cetățean român.

ART. 23

În cazul în care soții sunt în drept să se separe fizic, condițiile acestora sunt supuse legii prevăzute de [art. 20](#), care se aplică în mod corespunzător.

ART. 24

Legea care reglementează cerințele legale pentru încheierea căsătoriei se aplică nulității căsătoriei și efectelor acesteia.

Nulitatea unei căsătorii încheiate în străinătate cu încalcarea condițiilor de formă poate fi admisă în România numai dacă sancțiunea nulității este prevăzută în legea română.

Secțiunea a III-a

Filiația

ART. 25

Filiația copilului din căsătorie se stabilește potrivit legii care, la data cînd s-a născut, cîrmuiește, potrivit [art. 20](#), efectele căsătoriei părinților săi.

Dacă, înainte de nașterea copilului, căsătoria părinților a încetat sau a fost desființată, se aplică legea care, la data încetării sau desfacerii, îi cîrmuiește efectele.

ART. 26

Legea arată în [art. 25](#) se aplică de asemenea:

- atribuția paternității copilului născut din căsătorie;
- dobîndirii numelui de către copil;
- raporturilor dintre părinți și copil, inclusiv obligația părinților de a întreține copilul, de a-l educa și de a-i administra bunurile.

ART. 27

În cazul în care părinții sunt în drept să procedeze la legitimarea prin căsătorie subsecventă a copilului născut anterior, condițiile cerute în acest scop sunt cele prevăzute de legea care, potrivit [art. 20](#), se aplică efectelor căsătoriei.

ART. 28

Filiația copilului în afara căsătoriei se stabilește potrivit legii naționale a copilului de la data nașterii. În cazul în care copilul, cetățean străin, are și o altă cetățenie străină, se aplică legea care îi este mai favorabilă.

Legea menționată se aplică în deosebi:

- recunoașterii filiației și efectelor ei;
- contestării recunoașterii filiației;
- raporturilor dintre părinți și copil, inclusiv obligația părinților de a întreține copilul, de a-l educa și de a-i administra bunurile.

ART. 29

Dreptul mamei de a cere tat lui copilului din afara c s toriei s r spund pentru cheltuielile din timpul sarcinii i pentru cele prilejuite de na terea copilului este supus legii na ionale a mamei.

ART. 30

Condi iile de fond cerute pentru ncheierea adop iei sînt stabilite de legea na ional a adoptatorului i a celui ce urmeaz s fie adoptat. Ace tia trebuie s îndeplineasc i condi iile care sînt obligatorii pentru ambii, stabilite de fiecare dintre cele dou legi na ionale ar tate.

Condi iile de fond cerute so ilor care adopt împreun sînt cele stabilite de legea care cîrmuie te, potrivit [art. 20](#), efectele c s toriei lor. Aceea i lege se aplic i dac unul dintre so i adopt copilul celuilalt.

ART. 31

Efectele adop iei, precum i rela iile dintre adoptator i adoptat sînt cîrmuite de legea na ional a adoptatorului, iar n cazul adop iei consim ite de so i este aplicabil legea prev zut de [art. 20](#). Aceea i lege cîrmuie te i desfacerea adop iei.

ART. 32

Forma adop iei este supus legii statului pe teritoriul c ruia ea se ncheie.

ART. 33

Nulitatea adop iei este supus , pentru condi iile de fond, legilor prev zute la [art. 30](#), iar pentru nerespectarea condi iilor de form , legii prev zute la [art. 32](#).

Sec iunea a IV-a

Obliga ia de ntre inere

ART. 34

Legea aplicabil obliga iei de ntre inere este:

- în raporturile dintre p rin i i copii, legea care cîrmuie te, potrivit [art. 25](#), [28](#) i [31](#), efectele filia iei;
- în raporturile dintre so i, legea care cîrmuie te, potrivit [art. 20](#), efectele c s toriei;
- în raporturile dintre fo tii so i, legea care cîrmuie te, potrivit [art. 22](#), divor ul;
- în raporturile dintre persoane, legea na ional a creditorului. În caz de schimbare a cet eniei, noua lege na ional se aplic numai presta iilor ulterioare schimb rii.

ART. 35

Legea aplicabil obliga iei de ntre inere determin îndeosebi:

- persoana creditorului i debitorului, precum i ordinea de prioritate ntre mai mul i debitori;
- întinderea obliga iei de ntre inere;
- modul de executare a obliga iei i termenele pentru satisfacerea acesteia.

Pentru a se determina întinderea obliga iei de ntre inere trebuie s se in seama, chiar dac legea str in aplicabil dispune altfel, de posibilit ile materiale ale debitorului i de nevoile efective ale creditorului.

Sec iunea a V-a

Ocotirea persoanelor lipsite de capacitate de exerci iu sau cu capacitate de exerci iu restrîns

ART. 36

Ocotirea minorului n scut din c s torie sau adoptat, exercitat de p rin i ori, dup caz, de tat sau de mam , este cîrmuit de legea prev zut de [art. 20](#).

ART. 37

Instituirea, modificarea, efectele i încetarea tutelei, precum i raporturile dintre tutore i persoana lipsit de capacitate sau cu capacitate restrîns sînt supuse legii na ionale a persoanei ocrotite.

Obliga ia de a accepta i de a exercita tutela este supus legii na ionale a tutorelui.

ART. 38

M surile ce se iau de c tre p rin i sau tutore cu privire la minor sau la o alt persoan lipsit de capacitate sau cu capacitate restrîns , ori cu privire la bunurile ce le apar in, sînt supuse legii statului ale c rui autorit i îndrum i supravegheaz exercitarea ocotirii de c tre cei n drept.

ART. 39

Dispozi iile [art. 37](#) i [38](#) se aplic n mod corespunz tor curatelei i oric ror institu ii de ocotire a persoanelor lipsite de capacitate sau cu capacitate restrîns .

CAP. 3

Persoanele juridice

ART. 40

Persoana juridică are naționalitatea statului pe al cărui teritoriu și-a stabilit, potrivit actului constitutiv, sediul social.

Dacă există sedii în mai multe state, determinant pentru a identifica naționalitatea persoanei juridice este sediul real.

Prin sediu real se înțelege locul unde se află centrul principal de conducere și de gestiune a activității statutare, chiar dacă hotărârile organului respectiv sînt adoptate potrivit directivelor transmise de acționari sau asociați din alte state.

ART. 41

Statutul organic al persoanei juridice este cîrmuit de legea sa națională, determinat în modul prevăzut de [art. 40](#).

Statutul organic al sucursalei înființate de către persoana juridică într-o altă țară este supus legii naționale a acesteia.

Statutul organic al filialei este supus legii statului pe al cărui teritoriu și-a stabilit propriul sediu, independent de legea aplicabilă persoanei juridice care a înființat-o.

ART. 42

Legea statutului organic al persoanei juridice cîrmuiește în deosebi:

- a) capacitatea acesteia;
- b) modul de dobîndire și de pierdere a calității de asociat;
- c) drepturile și obligațiile ce decurg din calitatea de asociat;
- d) modul de alegere, competențele și funcționarea organelor de conducere ale persoanei juridice;
- e) reprezentarea acesteia prin intermediul organelor proprii;
- f) răspunderea persoanei juridice și a organelor ei față de terți;
- g) modificarea actelor constitutive;
- h) dizolvarea și lichidarea persoanei juridice.

ART. 43

Persoanele juridice străine cu scop patrimonial, valabil constituite în statul a cărui naționalitate o au, sînt recunoscute de plin drept în România.

Persoanele juridice străine fără scop patrimonial pot fi recunoscute în România, pe baza aprobării prealabile a guvernului, prin hotărîre judecătorească, sub condiția reciprocității, dacă sînt valabil constituite în statul a cărui naționalitate o au, iar scopurile statutare pe care le urmăresc nu contravin ordinii sociale și economice din România.

Hotărîrea de recunoaștere se publică în Monitorul Oficial al României și într-un ziar central și este supus recursului în termen de 60 de zile de la data ultimei publicări.

Recursul poate fi exercitat de orice persoană interesată pentru neîndeplinirea oricăreia dintre condițiile prevăzute la alin. 2.

ART. 44

O persoană juridică străină care este recunoscută beneficiază de toate drepturile care decurg din legea statutului ei organic, în afară de cele pe care statul care face recunoașterea le refuză prin dispozițiile sale legale.

ART. 45

Persoana juridică străină recunoscută în România își desfășoară activitatea pe teritoriul țării în condițiile stabilite de legea română referitoare la exercitarea activităților economice, sociale, culturale sau de altă natură.

ART. 46

Fuziunea unor persoane juridice de naționalități diferite poate fi realizată dacă sînt îndeplinite cumulativ condițiile prevăzute de cele două legi naționale aplicabile statutului lor organic.

CAP. 4

Dispoziții comune persoanelor fizice și persoanelor juridice

ART. 47

Reprezentarea legală a persoanei fizice lipsite de capacitate de exercițiu și a persoanei juridice în cazurile în care se află în încetare de plătiri, precum și asistarea persoanei fizice cu capacitate de exercițiu restrâns sunt supuse legii care se aplică raportului juridic din care se naște atribuția de reprezentare sau de asistare.

ART. 48

Calitatea de comerciant este determinată de legea statului unde persoana fizică sau juridică a obținut autorizarea de a desfășura activități economice sau unde este înmatriculată.

În lipsă de autorizație de înmatriculare sau dacă persoana a obținut mai multe autorizații, respectiv este înmatriculată în mai multe state, se aplică legea statului unde funcționează conducerea activității ei economice.

CAP. 5

Bunurile

Secțiunea I

Regim general

ART. 49

Posesia, dreptul de proprietate și celelalte drepturi reale asupra bunurilor, inclusiv cele de garanție reale, sunt cîrmuite de legea locului unde acestea se află sau sunt situate, afară numai dacă prin dispoziții speciale se prevede altfel.

ART. 50

Natura mobilă sau imobilă, cît și conținutul drepturilor reale asupra bunurilor se determină în conformitate cu legea locului unde se află sau sunt situate, prin derogare de la [art. 3](#).

ART. 51

Platformele și alte instalații durabile de exploatare a resurselor submarine situate pe platoul continental al unui stat sunt considerate, în înțelesul prezentului capitol, ca bunuri imobile.

Secțiunea a II-a

Bunurile mobile corporale

ART. 52

Constituirea, transmiterea sau stingerea drepturilor reale asupra unui bun care și-a schimbat aezarea sunt cîrmuite de legea locului unde acesta se află în momentul cînd s-a produs faptul juridic care a generat, modificat sau stins dreptul respectiv.

ART. 53

Bunul aflat în curs de transport este supus legii statului de unde a fost expedit, afară numai dacă :

a) părțile interesate au ales prin acordul lor, în condițiile [art. 73](#) și [art. 74](#), o altă lege, care devine astfel aplicabil ;

b) bunul este depozitat într-un antrepozit sau pus sub sechestru în temeiul unor măsuri asigurătorii sau ca urmare a unei vânzări silite, în aceste cazuri fiind aplicabil , pe perioada depozitului sau sechestrului, legea locului unde a fost reezat temporar;

c) bunul face parte dintre cele personale ale unui pasager, fiind în acest caz supus legii sale naționale.

ART. 54

Condițiile și efectele care decurg din rezerva dreptului de proprietate referitor la un bun destinat exportului sunt cîrmuite, dacă părțile nu au convenit altfel, de legea statului exportator.

Secțiunea a III-a

Mijloacele de transport

ART. 55

Constituirea, transmiterea sau stingerea drepturilor reale asupra unui mijloc de transport sunt supuse:

a) legii pavilionului pe care îl arborează nava sau aeronava;

b) legii aplicabile statutului organic al întreprinderii de transport pentru vehiculele feroviare și rutiere din patrimoniul ei.

ART. 56

Legea artat de [art. 55](#) se aplică deopotrivă :

- a) bunurilor aflate în mod durabil la bord, formându-i dotarea tehnic ;
- b) creanțelor care au ca obiect cheltuielile efectuate pentru asistența tehnică , întreținerea, repararea sau renovarea mijlocului de transport.

Secțiunea a IV-a

Titlurile de valoare

ART. 57

Emiterea de acțiuni nominative, la ordin sau la portor, precum și de obligațiuni este supusă legii aplicabile statutului organic al persoanei juridice emitente.

ART. 58

Condițiile și efectele transmiterii unui titlu de valoare dintre cele arătate de [art. 57](#) sînt supuse:

- a) legii aplicabile statutului organic al persoanei juridice emitente, cît privește titlul nominativ;
- b) legii locului de plată a titlului la ordin;
- c) legii locului unde se află titlul la portor în momentul transmiterii, în raporturile dintre posesorii succesivi, precum și dintre aceștia și terțele persoane.

ART. 59

Legea artată expres în cuprinsul unui titlu de valoare stabilește dacă acesta întrunește condițiile spre a fi un titlu reprezentativ al mrfii pe care o specifică . În lipsa unei asemenea precizări, natura titlului se determină potrivit legii statului în care își are sediul întreprinderea emitentă .

Dacă titlul reprezintă marfa, legea care își se aplică , în calitatea sa de bun mobil, potrivit alineatului precedent, cîrmuiește drepturile reale referitoare la marfa pe care o specifică .

Secțiunea a V-a

Bunurile necorporale

ART. 60

Naționale, conținutul și stingerea drepturilor de autor asupra unei opere de creație intelectuală sînt supuse legii statului unde aceasta a fost pentru întâia oară adusă la cunoștința publicului prin publicare, reprezentare, expunere, difuzare sau în alt mod adecvat.

Operele de creație intelectuală nedivulgate sînt supuse legii naționale a autorului.

ART. 61

Naționale, conținutul și stingerea dreptului de proprietate industrială sînt supuse legii statului unde s-a efectuat depozitul ori înregistrarea sau unde s-a depus cererea de depozit sau de înregistrare.

ART. 62

Obținerea reparației materiale și morale este supusă legii statului unde a avut loc încălcarea dreptului de autor sau de proprietate industrială .

ART. 63

Drepturile de autor și de proprietate industrială ale persoanelor fizice și persoanelor juridice străine sînt ocrotite pe teritoriul României, conform legii române și convențiilor internaționale la care România este parte.

Secțiunea a VI-a

Formele de publicitate

ART. 64

Formele de publicitate, realizate în orice mod, referitoare la bunuri, sînt supuse legii aplicabile la data și locul unde se îndeplinesc.

ART. 65

Formele arătate în [art. 64](#), precum și cele cu efect constitutiv de drepturi referitoare la un bun imobil sînt supuse legii statului unde acesta se găsește situat, chiar dacă temeiul juridic al naționalei, transmiterii, restrîngerii sau stingerii dreptului real ori garanției reale s-a constituit prin aplicarea altei legi.

CAP. 6

Mo tenirea

ART. 66

Mo tenirea este supus :

- a) în ce prive te bunurile mobile, oriunde acestea s-ar afla, legii na ionale pe care persoana decedat o avea la data mor ii;
- b) în ce prive te bunurile imobile i fondul de comer , legii locului unde fiecare din aceste bunuri este situat.

ART. 67

Legea aplicabil mo tenirii stabile te îndeosebi:

- a) momentul deschiderii mo tenirii;
- b) persoanele cu voca ie de a mo teni;
- c) calit ile cerute pentru a mo teni;
- d) exercitarea posesiei asupra bunurilor r mase de la defunct;
- e) condi iile i efectele op iunii succesoriale;
- f) întinderea obliga iei mo tenitorilor de a suporta pasivul;
- g) drepturile statului asupra succesiunii vacante.

ART. 68

Testatorul poate supune transmiterea prin mo tenire a bunurilor sale altei legi decît cea ar tat în [art. 66](#), f r a avea dreptul s înl ture dispozi iile ei imperative.

Legea astfel aleas se aplic situa iilor prev zute la [art. 67](#).

Întocmirea, modificarea sau revocarea testamentului sînt socotite valabile dac actul respect condi iile de form aplicabile, fie la data cînd a fost întocmit, modificat sau revocat, fie la data decesului testatorului, conform oric reia dintre legile urm toare:

- a) legea na ional a testatorului;
- b) legea domiciliului acestuia;
- c) legea locului unde actul a fost întocmit, modificat sau revocat;
- d) legea situa iei imobilului ce formeaz obiectul testamentului;
- e) legea instan ei sau a organului care îndepline te procedura de transmitere a bunurilor mo tenite.

CAP. 7

Actul juridic

ART. 69

Condi iile de fond ale actului juridic unilateral sînt stabilite de legea aleas de c tre autorul s u.

În lips , se aplic legea statului cu care actul juridic prezint leg turile cele mai strînse, iar dac această lege nu poate fi identificat , se aplic legea locului unde actul juridic unilateral este întocmit.

ART. 70

Actul juridic accesoriu este cîrmuit de legea care se aplic fondului actului juridic principal, în lipsa unei manifest ri de voin diferit .

ART. 71

Condi iile de form ale unui act juridic sînt stabilite de legea care îi cîrmuie te fondul.

Actul se consider totu i valabil din punct de vedere al formei, dac îndepline te condi iile prev zute de una dintre legile urm toare:

- a) legea locului unde a fost întocmit;
- b) legea na ional sau legea domiciliului persoanei care l-a consim it;
- c) legea aplicabil potrivit dreptului interna ional privat al autorit ii care examineaz validitatea actului juridic.

ART. 72

În cazul în care legea aplicabil condițiilor de fond ale actului juridic impune, sub sancțiunea nulității, o anumită formă solemnă, nici o altă lege dintre cele menționate în [art. 71](#) nu poate să înlăture această cerință, chiar dacă actul a fost întocmit în străinătate.

CAP. 8

Obligațiile contractuale și extracontractuale

Secțiunea I

Condițiile de fond ale contractului

ART. 73

Contractul este supus legii alese prin consens de părți.

ART. 74

Alegerea legii aplicabile contractului trebuie să fie expresă ori să rezulte neîndoiește din cuprinsul acestuia sau din circumstanțe.

ART. 75

Părțile pot alege legea aplicabilă totalității sau numai unei anumite părți a contractului.

ART. 76

În alegerea privind alegerea legii aplicabile, potrivit [art. 73](#), poate fi modificat prin acordul părților.

Modificarea acordului asupra legii aplicabile, convenită ulterior datei încheierii contractului, are efect retroactiv, fără să poată totuși:

- a) să infirmă validitatea formei acestuia; sau
- b) să aducă atingere drepturilor dobândite între timp de terți.

ART. 77

În lipsa unei legi alese conform [art. 73](#), contractul este supus legii statului cu care prezintă legăturile cele mai strânse.

Se consideră că există o legătură cu legea statului în care debitorul prestației caracteristice are, la data încheierii contractului, după caz, domiciliul sau, în lipsă, reședința, ori fondul de comerț sau sediul statutar.

Contractul referitor la un drept imobiliar sau la un drept de folosință temporară asupra unui imobil are legăturile cele mai strânse cu legea statului unde acesta se află situat.

ART. 78

Prin prestație caracteristică se înțelege:

- a) prestația părții care, în temeiul unui contract translativ, precum vânzarea sau altele similare, înstrăinează un bun mobil;
- b) prestația părții care, în temeiul unui contract de închiriere sau altele similare, pune la dispoziția unei persoane, pe o durată de timp determinată, folosința unui bun;
- c) prestația îndeplinită de mandatar, depozitar, antreprenori, în general, de partea care, în contractele de servicii, o aduce la îndeplinire;
- d) prestația garantului în contractele de garanție, de cauciuc sau altele similare.

Prezumțiile stabilite în alineatul precedent pot fi înlăturate dacă partea interesată face dovada că din circumstanțe rezultă că există legături mai strânse ale contractului cu legea altui stat.

ART. 79

Contractul care nu poate fi localizat în funcție de prestația caracteristică a uneia dintre părți este supus, cât privește condițiile de fond, legii locului unde a fost încheiat.

Dacă, în acest scop, părțile aflate în state diferite au negociat prin schimb de scrisori, telegrame sau telefon, contractul se consideră încheiat în țara domiciliului sau sediului părții de la care a pornit oferta fermă de contractare ce a fost acceptată.

ART. 80

Legea aplicabilă fondului contractului, potrivit [art. 73 - 79](#), se aplică îndeosebi:

- a) interpretării naturii sale juridice și a clauzelor pe care le cuprinde;
- b) executării obligațiilor izvorâte din contract;
- c) consecințelor neexecutării totale sau parțiale a acestor obligații, precum și evaluării prejudiciului pe care l-a cauzat;

- d) modului de stingere a obligațiilor izvorâte din contract;
- e) cauzelor de nulitate a contractului și consecințelor acestora.

Modul de executare a obligațiilor izvorâte din contract trebuie să se conformeze legii locului de executare. Creditorul este obligat să respecte această lege în luarea măsurilor destinate, potrivit contractului, să preîntâmpine sau să remedieze neexecutarea ori să-i restrângă efectele prejudiciabile.

ART. 81

Existența și validitatea de fond a consimțământului părților referitor la legea aplicabilă contractului sunt determinate de însăși legea pe care au ales-o.

Dacă legea menționată declară nevalabilă alegerea astfel convenită, contractul este cîrmuit de legea arțat în [art. 77](#) - 79.

ART. 82

Existența și validitatea de fond a contractului contestat de către una dintre părți se determină în conformitate cu legea care i s-ar fi aplicat dacă era socotit ca valabil.

ART. 83

Efectele juridice ale tacerii părții care contestă și-a dat consimțământul la un contract sunt supuse legii naționale a persoanei fizice sau legii statutului organic al persoanei juridice în cauză.

ART. 84

Contractul dintre părți care își au domiciliul sau sediul în state diferite se consideră încheiat la data cînd acceptarea a ajuns la cunoștința ofertantului.

Contractul, care prin natura sa ori la cererea beneficiarului, impune o executare imediată a prestației caracteristice, se consideră încheiat în momentul cînd debitorul acesteia a început executarea, afară numai dacă ofertantul a cerut ca, în prealabil, să i se comunice acceptarea. În acest ultim caz se aplică prevederile alineatului precedent.

ART. 85

Legea străin aplicabilă contractului, în temeiul prezentului capitol, cuprinde dispozițiile sale de drept material, în afară de normele ei conflictuale.

Secțiunea a II-a

Condițiile de formă și de publicitate ale contractului

ART. 86

Contractul este supus condițiilor de formă stabilite de legea prevăzută la [art. 71](#) alin. 1, care se aplică în mod corespunzător.

Contractul se consideră totuși valabil din punct de vedere al formei dacă :

- a) părțile care se găsesc, la data cînd l-au încheiat, în state diferite, au îndeplinit condițiile de formă prevăzute de legea unuia dintre aceste state;
- b) reprezentantul părții a îndeplinit condițiile de formă ale statului unde s-a aflat în momentul încheierii contractului.

ART. 87

Formele de publicitate necesare spre a conferi validitate sau opozabilitate contractului prin care se constituie, se modifică, se transmit ori se sting drepturi asupra bunurilor corporale, sunt supuse legii locului unde acestea se află sau sunt situate.

Secțiunea a III-a

Contractul de vânzare

ART. 88

În lipsa unei legi convenite de părți spre a se aplica vânzării mobiliare, aceasta este supusă legii statului în care vânzătorul are, la data încheierii contractului, după caz, domiciliul sau, în lipsă, reședința ori fondul de comerț sau sediul social.

ART. 89

Prin excepție de la prevederile [art. 88](#), contractul de vânzare-cumpărare comercial este supus legii statului în care cumpărătorul are fondul de comerț sau sediul social, dacă :

- a) negocierile au fost purtate și contractul a fost încheiat de către părți prezente în acel stat; sau

b) contractul prevede în mod expres că vânzătorul trebuie să execute obligația de livrare a marfii în acel stat.
ART. 90

Vânzarea prin licitație, prin burse sau târguri este supusă legii statului unde are loc încheierea pe această cale a contractului, afară numai dacă legea statului respectiv admite că părțile saleag prin acord legea aplicabilă și ele au procedat explicit la o asemenea alegere.

ART. 91

Legea aplicabilă vânzării, în temeiul [art. 73](#), [76](#) - [77](#) și [88](#) - [90](#), cârmuie te îndeosebi:

- a) interpretarea contractului;
- b) drepturile și obligațiile părților;
- c) executarea obligațiilor ce izvorăsc din contract;
- d) momentul de când cumpărătorul are dreptul la produsele și fructele bunului sau marfii transmise;
- e) momentul de când cumpărătorul suportă riscurile referitoare la bunul sau marfa transmisă;
- f) validitatea și efectele între părțile clauzelor de rezervă a proprietății;
- g) consecințele neexecutării contractului, inclusiv obținerea reparației pentru prejudicii, cu excepția chestiunilor care sînt supuse legii procedurale a forului;
- h) modul de stingere a obligațiilor izvoțite din contract, precum și decăderea întemeiată pe expirarea unui termen;
- i) consecințele nulității contractului.

ART. 92

Legea statului unde se efectuează recepția marfii stabilește, dacă nu s-a convenit expres altfel, termenul și procedura de verificare cantitativă și calitativă, precum și măsurile ce pot fi luate referitor la aceste bunuri în cazul în care sînt refuzate.

Secțiunea a IV-a

Contractul de intermediere

ART. 93

În raporturile dintre reprezentant și mandatar sau comisionar se aplică, dacă nu s-a convenit altfel, legea statului în care intermediarul exercită împuternicirea.

În cazul în care acesta exercită, cu titlu profesional, funcția de intermediar sau agent, se aplică legea sediului său profesional.

ART. 94

Legea arată în [art. 93](#) se aplică îndeosebi:

- a) existenței, întinderii, modificării și încetării puterilor intermediarului;
- b) consecințelor depășirii acestor puteri sau folosirii lor abuzive;
- c) facultății intermediarului de a delega, în totul sau în parte, puterile și de a desemna un intermediar adițional sau substituit;
- d) posibilității ca intermediarul să încheie un contract pentru reprezentat, cînd există riscul unui conflict de interese între el însuși și reprezentat;
- e) clauzei de neconcurență;
- f) cazurilor de prejudicii care urmează să fie reparate.

ART. 95

Raporturile dintre persoana reprezentată și terți sînt supuse, dacă nu au convenit explicit altfel, legii unde se află sediul profesional al intermediarului.

În lipsa unui asemenea sediu, se aplică legea statului unde a acționat intermediarul, dacă pe teritoriul respectiv se află:

- a) sediul, domiciliul sau reședința persoanei reprezentate; sau
- b) sediul, domiciliul sau reședința terțului; sau
- c) sediul bursei, târgului sau locului unde s-a organizat o licitație la care a participat intermediarul spre a îndeplini împuternicirea.

ART. 96

Legea arată de [art. 95](#) stabilește îndeosebi efectele actelor pe care intermediarul le-a încheiat în exercițiul real sau pretins al împuternicirii.

ART. 97

Modul de executare a împuternicirii trebuie să se conformeze condițiilor stabilite de legea statului unde are loc executarea.

ART. 98

Intermediarul care a comunicat cu terțul dintr-un stat în altul, prin scrisori, telegrame, telex, telefon sau prin alte mijloace de telecomunicație, este socotit că a acționat de la sediul său profesional ori, în lipsă, de la domiciliul sau reședința sa.

ART. 99

Dacă reprezentatul, intermediarul sau terțul are mai multe sedii profesionale în state diferite, se înțelege seama de cel care prezintă legătura cea mai strânsă cu actul îndeplinit de intermediar.

ART. 100

Reprezentarea care are ca obiect acte de administrare sau de dispoziție referitoare la un imobil este supusă legii situației bunului.

Secțiunea a V-a

Contractul de muncă

ART. 101

Legea convenită de părți, potrivit [art. 73](#) și [76](#), spre a cămui contractul de muncă este aplicabil numai în măsura în care nu aduce restricții ocrotirii pe care o asigură salariatului dispozițiile imperative ale legii aplicabile în lipsa unei atare alegeri.

ART. 102

Contractul de muncă este supus, dacă părțile nu au convenit altfel, legii statului pe al cărui teritoriu:

- a) salariatul își îndeplinește în mod obișnuit munca, în temeiul contractului, chiar dacă este temporar detașat într-un alt stat;
- b) se află sediul întreprinderii care a angajat salariatul, dacă acesta își îndeplinește munca, prin natura funcției sale, în mai multe state; în cazul în care totuși există legături mai puternice ale contractului de muncă cu un alt stat, devine aplicabilă legea acestuia.

Secțiunea a VI-a

Alte contracte

ART. 103

În lipsă de lege convenită de părți se aplică:

- a) în contractele de executare de lucrări, legea sediului antreprenorului;
- b) în contractele de transport, de expediții și altele similare, legea sediului transportatorului sau expeditorului;
- c) în contractele bancare, inclusiv cele de garanție bancară autonomă, legea sediului întreprinderii de credit; în raporturile dintre cele două părți se aplică legea celei care prestează serviciul în favoarea celeilalte;
- d) în contractele de asigurare împotriva riscurilor, legea sediului asiguratorului; această lege se aplică, de asemenea, cesiunii sau gajării poliței de asigurare;
- e) în contractele de depozit, legea sediului depozitarului;
- f) donației, legea națională a donatorului.

Secțiunea a VII-a

Îmbogățirea fără cauză și gestiunea de afaceri

ART. 104

Îmbogățirea fără cauză a unei persoane fizice sau juridice este supusă legii statului unde s-a produs.

ART. 105

În cazul în care îmbogățirea fără cauză decurge dintr-o prestație întemeiată pe un raport juridic anual sau ale cărei efecte încetaseră în orice alt mod, legea acestuia este aplicabilă în îmbogățiri.

ART. 106

Gestiunea de afaceri este supusă legii locului unde persoana care îndeplinește actele curente de gestiune exercită această activitate.

Seciunea a VIII-a

Actul ilicit

ART. 107

Legea statului unde are loc un fapt juridic stabilește dacă acesta constituie un act ilicit și îl cârmuiește în deosebi în ce privește:

- a) capacitatea delictuală;
- b) condițiile întinderei răspunderii;
- c) cauzele de limitare sau de exonerare de răspundere și de împărțire a răspunderii între autor și victimă;
- d) răspunderea comitentului pentru fapta prepusului;
- e) natura daunelor care pot surde la reparație;
- f) modalitățile întinderei reparației;
- g) transmisibilitatea dreptului la reparație;
- h) persoanele îndreptățite să obțină reparația pentru prejudiciul suferit.

ART. 108

În cazul în care toate sau o parte din consecințele pagubitoare ale actului ilicit se produc într-un alt stat decât în cel unde a avut loc, se aplică reparațiile corelative legea acestui stat, în conformitate cu dispozițiile de la lit.

b) - h) din [art. 107](#).

ART. 109

Persoana prejudiciată poate introduce acțiunea de despăgubiri direct împotriva asiguratorului de răspundere civilă dacă legea contractului de asigurare o admite.

ART. 110

Regulile de securitate și de comportament din statul unde a avut loc actul ilicit trebuie să fie respectate în toate cazurile.

ART. 111

Dispozițiile [art. 107](#) - 110 se aplică în mod corespunzător oricărei forme de răspundere izvorâtă din acte ilicite, dacă nu se dispune expres altfel în secțiunile următoare.

Seciunea a IX-a

Răspunderea pentru atingeri aduse personalității

ART. 112

Pretențiile de reparații întemeiate pe o atingere adusă personalității de către mass-media, în deosebi prin presă, radio, televiziune sau orice alt mijloc public de informare, sînt cârmuite, la alegerea persoanei lezate, de:

- a) legea statului domiciliului sau rezidenței sale;
- b) legea statului în care s-a produs rezultatul pagubitor;
- c) legea statului în care autorul daunei își are domiciliul sau rezidența ori sediul social.

În cazurile prevăzute la lit. a) și b) se cere condiția ca autorul daunei să fi trebuit în mod rezonabil să se aștepte ca efectele atingerii aduse personalității să se producă în unul din acele două state.

ART. 113

Dreptul de replică împotriva daunelor aduse personalității este supus legii statului în care a apărut publicația sau de unde s-a difuzat emisiunea.

Seciunea a X-a

Răspunderea pentru produse

ART. 114

Pretențiile de reparații întemeiate pe un defect al produsului, pe o descriere defectuoasă de natură să creeze confuzii sau pe lipsa instrucțiunilor de folosire sînt supuse, la alegerea consumatorului prejudiciat:

- a) legii domiciliului sau rezidenței obișnuite;

b) legii statului de unde a fost dobîndit produsul, afară numai dacă fabricantul, producătorul sau furnizorul face dovada că produsul a fost pus în circulație pe piața aceluiași stat fără consimțământul său.

ART. 115

Pretențiile de reparatii prevăzute la [art. 114](#) pot fi formulate dacă produsul face parte dintre cele destinate unei folosințe personale sau familiale a consumatorului și este lipsit de legătură cu activitatea sa profesională sau comercială.

ART. 116

Instanțele din România pot să acorde despăgubiri conform [art. 114](#), întemeiate pe o lege străină, numai în limitele stabilite de legea română pentru prejudiciile corespunzătoare.

Secțiunea a XI-a

Răspunderea pentru concurență neloială

ART. 117

Pretențiile de reparatii întemeiate pe un act de concurență neloială sau pe un alt act care provoacă restrângeri nelegitime liberei concurențe sunt supuse legii statului pe a cărui piață s-a produs rezultatul dăunător.

ART. 118

Poate fi aplicată, de asemenea, la cererea persoanei prejudiciate, în locul legii arătate la [art. 117](#):

a) legea statului de sediu al acestei persoane, dacă actul de concurență neloială a produs daune care o privesc în exclusivitate;

b) legea contractului dintre părți, dacă actul de concurență neloială a fost săvârșit și a adus prejudicii raporturilor dintre ele.

ART. 119

Instanțele din România pot acorda despăgubiri, conform [art. 117](#) și [118](#), întemeiate pe o lege străină, numai în limitele stabilite de legea română pentru prejudiciile corespunzătoare.

Secțiunea a XII-a

Transmiterea și stingerea obligațiilor

ART. 120

Cesiunea de creanță este supusă, dacă părțile nu au convenit altfel, legii creanței cedate. Alegerea altei legi, prin acordul cedentului și cesionarului, nu este opozabilă debitorului cedat decât cu consimțământul său.

Obligațiile dintre cedent și cesionar sunt supuse legii care se aplică raportului juridic pe care s-a bazat cesiunea.

ART. 121

Subrogarea convențională este supusă, dacă părțile nu au convenit altfel, legii obligației al cărei creditor este înlocuit.

Subrogarea legală este supusă legii în temeiul creia o persoană poate sau trebuie să dezintereseze pe creditor. Această lege stabilește:

a) dacă plătitorul se subrogă în locul creditorului original, în raporturile sale cu debitorul;

b) drepturile ce pot fi exercitate împotriva debitorului.

ART. 122

Delegația și novarea sunt supuse legii aplicabile obligației care le formează obiectul.

ART. 123

Compensarea este supusă legii aplicabile creanței creia și se opune stingerea, parțială sau totală, prin compensare.

Secțiunea a XIII-a

Dispoziții comune

ART. 124

Creditorul care își valorifică drepturile împotriva mai multor debitori trebuie să se conformeze legii aplicabile în raporturile sale cu fiecare dintre ei.

ART. 125

Dreptul unui debitor de a exercita regresul împotriva unui codebitor există numai dacă legile aplicabile ambelor datorii îl admit.

Condițiile de exercitare a regresului sînt determinate de legea aplicabil datoriei pe care codebitorul o are față de creditorul următor.

Raporturile dintre creditorul care a fost dezinteresat și debitorul plătitor sînt supuse legii aplicabile datoriei acestuia din urmă.

Dreptul unei instituții publice de a exercita regresul este stabilit de legea sa organică. Admisibilitatea și exercițiul regresului sînt cîrmuite de dispozițiile alin. 2 și 3 din prezentul articol.

ART. 126

Moneda de plată este definită de legea statului care a emis-o.

Efectele pe care moneda le exercită asupra întinderii unei datorii sînt determinate de legea aplicabil datoriei.

Legea statului în care trebuie efectuată plata determină în ce anume monedă urmează ca ea să fie făcută, afară numai dacă, în raporturile de drept internațional privat nescute din contract, părțile au convenit o altă monedă de plată.

CAP. 9

Cambia, biletul la ordin și cecul

Secțiunea I

Dispoziții comune

ART. 127

Persoana care, potrivit legii sale naționale, este lipsită de capacitatea de a se angaja prin cambie, bilet la ordin sau cec, se obligă totuși valabil printr-un asemenea titlu, dacă semnătura a fost dată într-un stat al cărui lege îl consideră capabil pe subscriitor.

ART. 128

Angajamentul asumat în materie de cambie, bilet la ordin sau cec este supus condițiilor de formă ale legii statului unde angajamentul a fost scris. În materie de cec, îndeplinirea condițiilor de formă prevăzute de legea locului plății este suficientă.

Dacă angajamentul este nevalabil, potrivit legii arătate în alineatul precedent, dar se conformează legii statului unde are loc subscrierea unui angajament ulterior, neregularitatea de formă a primului angajament nu infirmă validitatea celui ulterior.

ART. 129

Termenele stabilite pentru exercitarea acțiunii de regres sînt determinate, față de orice semnatar, de legea locului unde titlul a luat naștere.

ART. 130

Forma și termenele de protest, cît și condițiile de formă ale unor acte necesare pentru exercitarea sau conservarea drepturilor în materie de cambie, bilet la ordin sau cec sînt stabilite de legea statului unde trebuie întocmit protestul sau un alt act necesar.

Secțiunea a II-a

Cambia și biletul la ordin

ART. 131

Efectele obligațiilor acceptantului unei cambii și semnatarului unui bilet la ordin sînt supuse legii locului unde aceste titluri sînt plătibile.

Efectele pe care le produc semnăturile celorlalți obligați prin cambie sau prin bilet la ordin sînt determinate de legea statului pe teritoriul căruia au fost date semnăturile.

ART. 132

Legea locului unde titlul a fost constituit stabilește dacă posesorul cambiei dobîndește creanța care a dat loc emisiunii titlului.

ART. 133

Legea statului unde este plătită cambia stabilește dacă acceptarea poate fi restrînsă la o parte din sumă, precum și dacă posesorul titlului este sau nu obligat să primească o plată parțială.

ART. 134

Legea statului unde cambia sau biletul la ordin sînt plătibile determină măsurile ce pot fi luate în caz de pierdere sau furt al titlului.

Secțiunea a III-a

Cecul

ART. 135

Legea statului unde cecul este plătibil determină persoanele asupra cărora poate fi tras un asemenea titlu.

ART. 136

În cazul în care, potrivit legii arătate în [art. 135](#), cecul este nul din cauză că a fost tras asupra unei persoane neîndreptățite, obligațiile ce decurg din semnăturile puse pe titlu în alte state, ale căror legi nu cuprind o asemenea restricție, sînt valabile.

ART. 137

Legea statului pe al cărui teritoriu au fost subscribe obligațiile ce decurg din cec determină efectele acestor obligații.

ART. 138

Legea statului unde cecul este plătibil determină îndeosebi:

- a) dacă titlul trebuie tras la vedere sau dacă poate fi tras la un anumit termen de la vedere, precum și efectele postdatării;
- b) termenul de prezentare;
- c) dacă cecul poate fi acceptat, certificat, confirmat sau vizat și care sînt efectele produse de acestor mențiuni;
- d) dacă posesorul poate cere și dacă este obligat să primească o plată parțială;
- e) dacă cecul poate fi barat sau poate să cuprindă clauza "plătibil în cont" ori o expresie echivalentă și care sînt efectele acestei bari, clauze sau expresii echivalente;
- f) dacă posesorul are drepturi speciale asupra provizionului și care este natura lor;
- g) dacă trăgătorul poate să revoce cecul sau să facă opoziție la plata acestuia;
- h) măsurile care pot fi luate în caz de pierdere sau de furt al cecului;
- i) dacă un protest sau o constatare echivalentă este necesar pentru conservarea dreptului de regres împotriva giranților, trăgătorului și celorlalți obligați.

CAP. 10

Navigația civilă, fluvială, maritimă și aeriană

Secțiunea I

Dispoziții comune

ART. 139

Legea pavilionului navei sau legea statului de înmatriculare a aeronavei se aplică faptelor și actelor juridice intervenite la bord, dacă, în conformitate cu natura lor, acestea sînt supuse legii locului unde au survenit.

În porturi și aeroporturi se aplică legea locală.

ART. 140

Legea pavilionului navei sau statului de înmatriculare a aeronavei cărmuiește îndeosebi:

- a) puterile, competențele și obligațiile comandantului navei sau aeronavei;
- b) contractul de angajare a personalului navigant, dacă părțile nu au ales o altă lege;
- c) răspunderea armatorului navei sau întreprinderii de transport aerian pentru faptele și actele comandantului și echipajului;
- d) drepturile reale și de garanție asupra navei sau aeronavei, precum și formele de publicitate privitoare la actele prin care se constituie, se transmit și se sting asemenea drepturi.

Secțiunea a II-a

Nave fluviale și maritime

ART. 141

R spunderea izvorît dintr-un abordaj survenit într-un port sau în apele teritoriale este supus legii locului abordajului.

În marea liber , abordajul este supus legii na ionale comune a navelor, iar dac na ionalitatea difer , legii navei avariate. În cazul cînd ambele nave sînt avariate, iar una are na ionalitate român , se aplic legea român , dac nava avariat nu alege na ionalitatea celeilalte nave.

În zona economic exclusiv a României, abordajul este supus legii române.

ART. 142

Obliga iile ce decurg din actele de asisten i salvare a persoanelor i bunurilor sînt supuse legii locului evenimentului, dac acesta s-a produs în apele teritoriale, iar dac a survenit în marea liber , legii na ionale a navei care a acordat asisten a sau a realizat salvarea.

Legea ar tat în alineatul precedent stabile te, de asemenea, modul de repartizare a compensa iei pentru asisten i salvare între armator i echipajul navei salvatoare sau care a acordat asisten tehnic .

Sec iunea a III-a

Aeronavele

ART. 143

Dispozi iile legii române referitoare la rutele i securitatea zborului în spa iul aerian român se aplic oric rei aeronave, independent de statul înmatricul rii, precum i echipajului i c l torilor afla i la bord.

ART. 144

Daunele cauzate pe sol de aeronav sînt supuse legii statului pe al c rui teritoriu s-au produs.

În marea liber i în alte spa ii nesupuse vreunei suveranit i se aplic r spunderii izvorîte dintr-un abordaj, în mod corespunz tor, legea prev zut de [art. 141](#) alin. 2.

CAP. 11

Prescrip ia achizitiv i extinctiv

ART. 145

Uzucapiunea este cîrmuit de legea statului unde bunul se afla la începerea termenului de posesie, prev zut în acest scop.

ART. 146

În cazul în care bunul a fost adus într-un alt stat, unde se împline te durata termenului de uzucapiune, posesorul poate cere s se aplice legea acestui din urm stat, dac sînt reunite, cu începere de la data deplas rii bunului, toate condi iile cerute de men ionata lege.

ART. 147

Prescrip ia extinctiv a dreptului la ac iune este supus legii care se aplic dreptului subiectiv însu i.

CAP. 12

Norme de procedur în materie de drept interna ional privat

Sec iunea I

Competen a jurisdic ional

ART. 148

Instan ele judec tore ti române sînt competente, în condi iile prev zute de dispozi iile ce urmeaz , s solu ioneze procesele dintre o parte român i o parte str in sau numai dintre str ini, persoane fizice sau persoane juridice.

ART. 149

Instan ele judec tore ti române sînt competente dac :

1. pîrîtul sau unul dintre pîrî i are domiciliul, re edin a sau fondul de comer în România; dac pîrîtul din str in tate nu are domiciliul cunoscut, cererea se introduce la instan a domiciliului sau re edin ei reclamantului din ar ;

2. sediul pîrîntului, persoană juridică, se află în România; în sensul prezentului articol, persoana juridică străină este socotită cu sediul în România și în cazul cînd are pe teritoriul rîii o filială, o sucursală, o agenție sau o reprezentanță;
3. reclamantul din cererea de pensie de întreținere are domiciliul în România;
4. locul unde a luat naștere sau trebuia executat, fie chiar în parte, o obligație izvoțită dintr-un contract, se află în România;
5. locul unde a intervenit un fapt juridic din care decurg obligații extracontractuale sau efectele sale se află în România;
6. stația feroviară sau rutieră, precum și portul sau aeroportul de încărcare sau descărcare a pasagerilor sau marfii transportate se află în România;
7. bunul asigurat sau locul unde s-a produs riscul se află în România;
8. ultimul domiciliu al defunctului sau bunurile rămase de la acesta se află în România;
9. imobilul la care se referă cererea se află în România.

ART. 150

Instanțele române sînt, de asemenea, competente să judece:

1. procese dintre persoane cu domiciliul în străinătate, referitoare la acte sau fapte de stare civilă înregistrate în România, dacă cel puțin una dintre părți este cetățean român;
2. procese referitoare la ocrotirea minorului sau interzisului, cetățean român cu domiciliul în străinătate;
3. declararea morții prezumate a unui cetățean român, chiar dacă el se află în străinătate la data cînd a intervenit dispariția. Pînă la luarea unor măsuri provizorii de către instanța română, rămîn valabile măsurile provizorii luate de instanța străină;
4. procese privitoare la ocrotirea în străinătate a proprietății intelectuale a unei persoane domiciliată în România, cetățean român sau străin fără cetățenie, dacă prin convenția părților nu s-a stabilit o altă competență;
5. procese dintre străini, dacă aceștia au convenit expres astfel, iar raporturile juridice privesc drepturi de care ei pot dispune, în legătură cu bunuri sau interese ale persoanelor din România;
6. procese referitoare la abordajul unor nave sau aeronave, precum și cele referitoare la asistența sau la salvarea unor persoane sau unor bunuri în marea liberă ori într-un loc sau spațiu nesupus suveranității vreunui stat, dacă:
 - a) nava sau aeronava are naționalitatea română;
 - b) locul de destinație sau primul port sau aeroport, unde nava sau aeronava a ajuns, se găsește pe teritoriul României;
 - c) nava sau aeronava a fost sechestrată în România;
 - d) pîrîntul are domiciliul sau reședința în România;
7. falimentul sau orice altă procedură judiciară privind încetarea plăților în cazul unei societăți comerciale străine cu sediul în România;
8. orice alte procese prevăzute de lege.

ART. 151

Instanțele române sînt exclusiv competente să judece procesele privind raporturi de drept internațional privat referitoare la:

1. acte de stare civilă întocmite în România și care se referă la persoane domiciliată în România, cetățeni români sau străini fără cetățenie;
2. încuviințarea adopției, dacă cel ce urmează să fie adoptat are domiciliul în România și este cetățean român sau străin fără cetățenie;
3. tutela și curatela privind ocrotirea unei persoane domiciliată în România, cetățean român sau străin fără cetățenie;
4. punerea sub interdicție a unei persoane care are domiciliul în România;
5. desfacerea, anularea sau nulitatea contractelor, precum și alte litigii dintre soți, cu excepția celor privind imobile situate în străinătate, dacă, la data cererii, ambii soți domiciliază în România, iar unul dintre ei este cetățean român sau străin fără cetățenie;
6. moștenirea lăsată de o persoană care a avut ultimul domiciliu în România;
7. imobile situate pe teritoriul României;

8. executarea silit a unui titlu executoriu pe teritoriul României.

ART. 152

Instanțele din România pot să dispună, la cerere, măsurile asigurătorii în cazuri urgente, spre a ocroti drepturi, interese sau bunuri ce au legătură cu jurisdicția lor, chiar dacă nu sînt competente, potrivit dispozițiilor prezentului capitol, să soluționeze în fond procesul în vederea curării sau în cursul curării măsurile sînt necesare.

ART. 153

În cazul în care o jurisdicție străină se declară incompetentă să soluționeze o acțiune formulată de către un cetățean român, aceasta poate fi introdusă la instanța din România cu care procesul prezintă cele mai strînse legături.

ART. 154

Dacă părțile au supus, prin convenție, litigiul dintre ele sau litigiile ce se vor naște din actul pe care l-au încheiat, competența unei anumite instanțe, aceasta va fi învestită cu competența jurisdicțională, afară numai dacă :

1. instanța este străină, iar litigiul intră în competența exclusivă a unei instanțe române;
2. instanța este română, iar una dintre părți învederează că o instanță străină este exclusiv competentă.

ART. 155

În cazul în care instanțele române sînt competente, potrivit dispozițiilor prezentului capitol, și nu se poate stabili care anume dintre ele este îndreptățită să soluționeze procesul, cererea va fi îndreptată, potrivit regulilor de competență materială, la Judecătoria sectorului 1 al municipiului București sau la Tribunalul municipiului București.

ART. 156

Competența instanțelor române, stabilită conform [art. 148](#) - 152, nu este înlăturată prin faptul că același proces sau un proces conex a fost dedus în fața unei instanțe judecătorești străine.

ART. 157

Instanța sesizată verifică, din oficiu, competența sa de a soluționa procesul privind raporturi de drept internațional privat și, în cazul în care constată că nu este competentă nici ea și nici o altă instanță română, respinge cererea ca nefiind de competența instanțelor române.

Secțiunea a II-a

Legea aplicabilă în procesele de drept internațional privat

ART. 158

Capacitatea procesuală a fiecăreia dintre părți în proces este cîrmuită de legea sa națională.

ART. 159

În procesele privind raporturi de drept internațional privat instanțele române aplică legea procedurală română, dacă nu s-a dispus altfel în mod expres.

Legea română stabilește și dacă o anumită problemă este de drept procedural sau de drept material.

ART. 160

Obiectul și cauza acțiunii civile, în procesele privind raporturile de drept internațional privat, sînt determinate de legea care reglementează fondul raportului juridic litigios. După aceea și legea se determină calitatea procesuală a părților.

ART. 161

Mijloacele de probă pentru dovedirea unui act juridic și puterea doveditoare a înscrisului care îl constat sînt cele prevăzute de legea locului încheierii actului juridic sau de legea aleasă de părți, dacă ele aveau dreptul să o alegă.

Proba faptelor se face potrivit legii locului unde ele s-au produs.

Cu toate acestea, va fi aplicabilă legea română, dacă aceasta admite și alte mijloace de probă decît cele prevăzute de legile arătate la alin. 1 și 2. Legea română este aplicabilă și în cazul în care ea îngăduie proba cu martori și cu prezumții ale instanței, chiar dacă aceste mijloace de probă nu sînt admisibile potrivit legii străine.

Dovada stării civile și puterea doveditoare a actelor de stare civilă sînt reglementate de legea locului unde s-a întocmit înscrisul invocat.

Administrarea probelor se face potrivit legii române.

ART. 162

Actele oficiale întocmite sau legalizate de către o autoritate străină pot fi folosite în fața instanțelor române numai dacă sînt supralegalizate, pe cale administrativ ierarhică și în continuare de misiunile diplomatice sau oficiile consulare ale României, spre a li se garanta astfel autenticitatea semnăturilor și sigiliului.

Supralegalizarea pe cale administrativă este supusă procedurii stabilite de statul de origine al actului, urmat de supralegalizarea efectuată fie de către misiunea diplomatică sau oficiul consular român din statul de origine, fie de către misiunea diplomatică sau oficiul consular al statului de origine în România și, în continuare, în ambele situații, de către Ministerul Afacerilor Externe.

Scutirea de supralegalizare este permisă în temeiul legii, al unei înțelegeri internaționale la care este parte România sau pe bază de reciprocitate.

Supralegalizarea actelor întocmite sau legalizate de instanțele române se face, din partea autorităților române, de către Ministerul Justiției și Ministerul Afacerilor Externe, în această ordine.

Secțiunea a III-a

Condițiile străinului ca parte în proces

ART. 163

Străinii, persoane fizice și persoane juridice au, în condițiile legii, în fața instanțelor române, aceleași drepturi și aceleași obligații procedurale ca și persoanele fizice de cetățenie română și persoanele juridice române.

Cetățenii străini beneficiază în fața instanțelor române, în procesele privind raporturile de drept internațional privat, de scutiri sau reduceri de taxe și alte cheltuieli de procedură, precum și de asistență juridică gratuită, în aceeași măsură și în aceleași condiții ca și cetățenii români, sub condiția reciprocității cu statul de cetățenie sau de domiciliu al solicitanților.

Sub aceeași condiție a reciprocității, reclamantul de cetățenie străină nu poate fi obligat să depună cauiune ori vreo altă garanție, pentru motivul că este străin sau că nu are domiciliul ori sediul în România.

ART. 164

În cazul în care reprezentarea ori asistarea străinului lipsit de capacitate sau cu capacitate de exercițiu restrîns nu a fost asigurată potrivit legii sale naționale, iar din această cauză judecarea procesului întârzie, instanța îi va putea numi în mod provizoriu un curator special.

Secțiunea a IV-a

Efectele hotărîrilor străine

ART. 165

În cazul prezentei legii, termenul de hotărîri străine se referă la actele de jurisdicție ale instanțelor judecătorești, notariatelor sau oricăror autorități competente dintr-un alt stat.

ART. 166

Hotărîrile străine sînt recunoscute de plin drept în România, dacă se referă la statutul civil al cetățenilor statului unde au fost pronunțate sau dacă, fiind pronunțate într-un stat terț, au fost recunoscute mai întîi în statul de cetățenie al fiecărei părți.

ART. 167

Hotărîrile referitoare la alte procese decît cele arătate în [art. 166](#) pot fi recunoscute în România, spre a beneficia de puterea lucrului judecat, dacă sînt îndeplinite cumulativ următoarele condiții:

- a) hotărîrea este definitivă, potrivit legii statului unde a fost pronunțată;
- b) instanța care a pronunțat-o a avut, potrivit legii menționate, competența să judece procesul;
- c) există reciprocitate în ce privește efectele hotărîrilor străine între România și statul instanței care a pronunțat hotărîrea.

Dacă hotărîrea a fost pronunțată în lipsa părții care a pierdut procesul, trebuie să se constate, de asemenea, că și-a fost înmînat în timp util citația pentru termenul de dezbateri în fond, cît și actul de sesizare a instanței și că și-a dat posibilitatea de a se apăra și de a exercita calea de atac împotriva hotărîrii.

Caracterul nedefinitiv al hotărîrii străine, decurgînd din omisiunea citării persoanei care nu a participat la proces în fața instanței străine, poate fi invocat numai de către acea persoană.

ART. 168

Recunoașterea hotărârii străine poate fi refuzată în unul dintre următoarele cazuri:

1. hotărârea este rezultatul unei fraude comise în procedura urmată în străinătate;
2. hotărârea încalcă ordinea publică de drept internațional privat român; constituie un asemenea temei de refuz al recunoașterii încălcarea dispozițiilor [art. 151](#) privitoare la competența exclusivă a jurisdicției române;
3. procesul a fost soluționat între aceleași părți printr-o hotărâre, chiar nedefinitiv, a instanțelor române sau se afla în curs de judecare în fața acestora la data sesizării instanței străine.

Recunoașterea nu poate fi refuzată pentru singurul motiv că instanța care a pronunțat hotărârea străină a aplicat o altă lege decât cea determinată de dreptul internațional privat român, afară numai dacă procesul privește starea civilă și capacitatea unui cetățean român, iar soluția adoptată diferă de cea la care s-ar fi ajuns potrivit legii române.

ART. 169

Sub rezerva verificării condițiilor prevăzute de [art. 167](#) și [168](#), instanța română nu poate proceda la examinarea în fond a hotărârii străine și nici la modificarea ei.

ART. 170

Cererea de recunoaștere se rezolvă pe cale principală de tribunalul județean în circumscripția căruia își are domiciliul sau sediul cel care a refuzat recunoașterea hotărârii străine.

Cererea de recunoaștere poate fi, de asemenea, rezolvată pe cale incidentă, de către instanța sesizată cu un proces având un alt obiect, în cadrul căruia se ridică excepția puterii lucrului judecat, întemeiată pe hotărârea străină.

ART. 171

Cererea de recunoaștere a hotărârii străine se întocmește potrivit cerințelor prevăzute de legea procedurală română și va fi însoțită de următoarele acte:

- a) copia hotărârii străine;
- b) dovada caracterului definitiv al acesteia;
- c) copia dovezii de înmânare a citației și actului de sesizare, comunicate părții care a fost lipsă în instanța străină sau orice alt act oficial care să ateste că citația și actul de sesizare au fost cunoscute, în timp util, de către partea împotriva căreia s-a dat hotărârea;
- d) orice alt act, de natură să probeze, în completare, că hotărârea străină îndeplinește celelalte condiții prevăzute de [art. 167](#).

Actele prevăzute în alin. 1 vor fi însoțite de traduceri autorizate și vor fi supralegalizate, cu respectarea dispozițiilor [art. 162](#). Supralegalizarea nu se cere în cazul în care părțile sînt de acord cu depunerea de copii certificate pentru conformitate.

ART. 172

Cererea de recunoaștere a hotărârii străine se soluționează pe cale principală prin hotărâre, iar pe cale incidentă prin încheiere interlocutorie, în ambele cazuri după citarea părților.

Cererea poate fi soluționată fără citarea părților dacă, din hotărârea străină, rezultă că pîrîtul a fost de acord cu admiterea acțiunii.

ART. 173

Hotărârile străine, care nu sînt aduse la îndeplinire de bunăvoie de către cei obligați a le executa, pot fi puse în executare pe teritoriul României, pe baza încuviințării date, la cererea persoanei interesate, de către tribunalul județean în circumscripția căreia urmează să se efectueze executarea.

Hotărârile străine prin care s-au luat măsuri asigurătorii și cele date cu executarea provizorie nu pot fi puse în executare pe teritoriul României.

ART. 174

Executarea hotărârii străine se încuviințează cu respectarea condițiilor prevăzute de [art. 167](#), cînd și a celor ce urmează :

- a) hotărârea este executorie potrivit legii instanței care a pronunțat-o;
- b) dreptul de a cere executarea silită nu este prescris potrivit legii române.

Dispozițiile [art. 168](#) și [169](#) sînt aplicabile în mod corespunzător și cererii de încuviințare a executării.

ART. 175

Cererea de încuviințare a executării, întocmită în condițiile prevăzute de [art. 171](#), va fi însoțită de dovada caracterului executor al hotărârii străine, eliberată de instanța care a pronunțat-o.

ART. 176

Cererea de încuviințare a executării se soluționează prin hotărâre, după citarea părților.

În cazul în care hotărârea străină conține soluții asupra mai multor capete de cerere, care sînt dissociabile, încuviințarea poate fi acordată separat.

ART. 177

Pe baza hotărârii definitive de încuviințare a executării se emite titlul executoriu, în condițiile legii române, menționându-se în titlu și hotărârea de încuviințare.

ART. 178

Hotărârea străină, dată de către o instanță competentă, are forță probantă în fața instanțelor române cu privire la situațiile de fapt pe care le constată.

Secțiunea a V-a

Tranzacțiile judiciare

ART. 179

Tranzacțiile judiciare încheiate în străinătate produc în România efectele ce decurg din legea care le-a fost aplicată, în condițiile [art. 173](#) alin. 1 și [art. 174](#) - 178.

Secțiunea a VI-a

Arbitrajul de drept internațional privat

ART. 180

În cazul în care părțile în proces au încheiat o convenție arbitrală, pe care una dintre ele o invocă în instanța judecătorească, aceasta își verifică competența.

Instanța va reveni spre soluționare procesul dacă :

- a) pîrîtul și-a formulat apărările în fond, fără nici o rezervă întemeiată pe convenția arbitrală ; sau
- b) convenția arbitrală este lovită de nulitate ori inoperantă ; sau
- c) tribunalul arbitral nu poate fi constituit din cauze vădit imputabile pîrîtului în arbitraj.

ART. 181

Dispozițiile [art. 167](#) - 178 privind recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești străine se aplică, în mod corespunzător, și sentințelor arbitrale străine.

CAP. 13

Dispoziții finale

ART. 182

Prezenta lege intră în vigoare la 60 de zile de la data publicării ei în Monitorul Oficial al României.

ART. 183

Pe data intrării în vigoare a prezentei legi se abrogă [art. 2](#) din Codul civil, [art. 375](#) din Codul de procedură civilă, precum și orice dispoziții contrare.

Această lege a fost adoptată de Senat înedină din 4 februarie 1991.

PREȘEDINTELE SENATULUI
academician ALEXANDRU BÎRLĂDEANU

Această lege a fost adoptată de Camera Deputaților înedină din 7 septembrie 1992, cu respectarea prevederilor [art. 74](#) alin. (2) din Constituția României.

PREȘEDINTELE CAMEREI DEPUTAȚILOR
MARIAN DAN -----